

Závoti Józsefné (szerk.):

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI

Tanulmánykötet

Závoti Józsefné (szerk.):

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI

Tanulmánykötet

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI

Tanulmánykötet

Szerkesztette:

Závoti Józsefné

A tanulmánykötet szerzői:

Frang Gizella
Gödéné Török Ildikó
Pusztafalvi Henriette
Révész József
Somogyi Anett
Trixler Bettina
Vida Gergő
Závoti Józsefné

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
SOPRON, 2022

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Fábrián Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztő:
Dr. Závoti Józsefné PhD, egyetemi docens
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Szerzők:

Dr. Frang Gizella PhD,
egyetemi adjunktus
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok
Intézet

Gödéné dr. Török Ildikó
ny. főiskolai docens
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok
Intézet

Habil Dr. Pusztafalvi Henriette PhD,
egyetemi docens
Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar,
Egészségbiztosítási Intézet
Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

Révész József
egyetemi tanársegéd
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

Somogyi Anett
egyetemi tanársegéd
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

Trixler Bettina
PhD hallgató
Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Doktori
Iskola

Dr. Vida Gergő PhD
egyetemi adjunktus
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Dr. Závoti Józsefné PhD
egyetemi docens
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Lektor:
Tengerdi Antal, c. egyetemi docens
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

ISBN (print) 978-963-334-437-8
ISBN (pdf) 978-963-334-438-5
DOI <https://doi.org/10.35511/978-963-334-438-5>

Copyright © Frang Gizella, Gödéné Török Ildikó, Pusztafalvi Henriette, Révész József,
Somogyi Anett, Trixler Bettina, Vida Gergő, Závoti Józsefné, 2022
Copyright © Soproni Egyetem Kiadó, 2022

Borítókép:
Értelmileg érintett felnőttek napközi otthonában egyetemi hallgatók és gondozottak által készített kéznyomat-montázs.
Fotó: Németh Tamás

Szakmai tanácsadás, technikai szerkesztés:
Ambrus Attila József

**A kiadvány támogatója: MTA Soproni Tudós Társaság
Pedagógiai Szakbizottság**

Nyomdai munkák:
Lővér-Print Nyomdaipari Kft, Sopron, Ady Endre u. 5.

Tartalomjegyzék

Előszó	7
<i>FRANG GIZELLA</i>	
A MAGYAR HAGYOMÁNYRENDSZER SEGÍTŐ ÉRTÉKKÖZPONTÚSÁGA.....	9
Bevezetés	9
Az ember helye a földgolyón	10
A teremtett világ és az ember	10
Kultúra és civilizáció	11
A műveltség és a hagyomány.....	12
A hagyomány	13
A néprajz önismereti és önfejlesztési tárház, egészséges együttélési normarendszer	14
A néprajz és a hagyományrendszer.....	14
A népi műveltség nevelő ereje a néprajzi területek felosztása alapján.....	15
Emberi és népi karakterek a népmese és a nevelés összefüggésében.....	20
Hogyan hasznosítható mindez a pedagógiában?.....	25
Irodalomjegyzék.....	25
<i>GÖDÉNÉ TÖRÖK ILDIKÓ</i>	
A MESE, A MESETERÁPIA, MINT AZ ÉLETVEZETÉS SEGÍTŐJE.....	27
Irodalomjegyzék.....	31
<i>TRIXLER BETTINA – PUSZTAFALVI HENRIETTE</i>	
MILYEN NEHÉZSÉGEK ADÓDNAK AZ AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVAROKBAN ÉRINTETT SZEMÉLYEK ELLÁTÁSA SORÁN?.....	32
Bevezetés	32
Autizmus spektrum zavarok jellemzői.....	32
Előfordulási gyakorisági adatok.....	32
Egészségügyi ellátás jellemzői.....	33
Diagnózis és betegút	34
Az egészségügyi ellátással kapcsolatos néhány tudományos vizsgálat eredményeinek bemutatása.....	35
Hazai vizsgálatunk főbb eredményei.....	36
Megbeszélés	36
Irodalomjegyzék.....	37
<i>RÉVÉSZ JÓZSEF</i>	
FÓKUSZBAN A (ZENEI) KREATIVITÁS	41
Bevezetés	41
A zenei kreativitás megelőző vonatkozásai.....	41
A zene észlelési síkjai	43
A zene objektív vetületei	44
Produktív, reprodukív és improvizatív zenei kreativitás	44
Produktív zenei kreativitás	44
Reprodukív zenei kreativitás	45
Improvizatív zenei kreativitás	46
Irodalomjegyzék.....	49

SOMOGYI ANETT

A NEMEZ TÖRTÉNETE ÉS FELHASZNÁLÁSA AZ ÓVODAI NEVELÉSBEN	51
Bevezetés	51
A gyapjú és a nemez történeti gyökerei, tulajdonságai	51
A nemez története	51
A szkíták	51
A hunok	52
A Kárpát-medence nemezművészete.....	53
A gyapjú meghatározása.....	53
A gyapjú feldolgozása	53
A nemezelődés elve	53
A nemez mesterei Magyarországon.....	54
A szakralitás és a nemez kapcsolata	54
Népi játék, népművészeti anyagok az óvodában	55
A népi játékok szerepe az óvodában.....	55
A nemez és a népi játékok	55
Nemezelés az óvodában.....	56
Összefoglalás.....	56
Irodalomjegyzék.....	57

VIDA GERGŐ

MI A JOBB, A SZEGREGÁCIÓ VAGY INTEGRÁCIÓ?

TÉVES KÉRDÉSFELVETÉSEK ÉS FÓKUSZTÉVESZTÉSEK

A GYÓGYPEDAGÓGIÁBAN.....	58
Bevezetés	58
Az integráció elvi és gyakorlati lehetősége	58
A hatékonyság kérdése – kit integráljunk, kit szegregáljunk, mi is a fogyatékos?	59
Integráció, szegregáció és abdukció.....	63
Összegzés.....	67
Irodalomjegyzék.....	69

ZÁVOTI JÓZSEFNÉ

DIPLOMÁSOK EGZISZTENCIA TEREMTÉSE NYELVVIZSGA NÉLKÜL.....	71
Bevezetés	71
A fogyatékos hallgatók befogadása a felsőoktatásba.....	72
A pszichés fejlődés zavara (diszlexia, diszgráfia).....	73
Kutatás	74
A kérdéscsoportok témái a megkérdezettek felé.....	75
Összegzés.....	79
Irodalomjegyzék.....	79

Gödéné Török Ildikó

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A MESE, A MESETERÁPIA, MINT AZ ÉLETVEZETÉS SEGÍTŐJE

„A mesék élni tanítanak...”
(Boldizsár Ildikó)

„Mi marad, ha hiányzik életünk közepe? – teszi fel a kérdést Gyökössy Endre. Meg is adja rá a választ: „Élet – célok nélkül, célok – élet nélkül, szavak – töltés nélkül, vigasság – öröm nélkül, levertség könnyek nélkül, vágyak – reménység nélkül, szerelmeskedés – szeretet nélkül, házasság – hűség nélkül, vallásoskodás – hit nélkül ... Ám élet ez? Ha az, akkor olyan, mint azé a fenyőé, amelynek hiányzik a közepe: Csonka cserjeélet.” (Gyökössy, 1993:11).

Hogy ne az legyen – segítenünk kell magunkon, másokon. „Aki nem csupán a pillanatnak szeretne élni, hanem tudatosan vállalja az emberi létet, legelemibb szükségletének és legnehezebb feladatának azt tekinti, hogy megtalálja élete értelmét. Köztudott, hogy sokan, akiknek ez nem sikerül, elvesztik életkedvüket, és lemondanak a keresésről is. Az élet értelmének felismerése nem hirtelen következik be egy bizonyos életkorban, és nem is az évek számán alapuló érettség hozza magával. Ellenkezőleg... Ma is, akárcsak régen, a gyermeknevelés legfontosabb és egyben legnehezebb feladata a segítségnyújtás, hogy a gyermek megtalálja az élet értelmét” (Bettelheim, 1988:9)

A segítségnyújtásnak, a lelki gondozásnak új módját megtanítjuk, megtanuljuk-e? – kérdezi Gyökössy Endre. Mert...

Kertész Péter a peresztrojka neurózisról írt cikkében jegyzi meg: „A szakemberek szerint az állampolgárok fele igényelne valamiféle lelki támaszt mindennapi útvesztőjében, hogy a szétesni látszó feladatmegoldási képességük mégis, csak úgy – ahogy működőképes maradjon.” (Magyar Nemzet, 1990:III.21.)

Különösen aktuális ez a mindennapjainkban, amikor a COVID IV. hullámát éljük, ahol az emberek élettere beszűkült, korlátozás, bezárás, lezárás, félelmek, kérdések időszaka áll mögöttünk és előttünk.

Nagy szükség van a segítségnyújtásra, az odafigyelésre, amit a biblioterápia mint módszer nyújtani tud. Lényege: gyógyítani a könyvek visszhangjával – vallja Vértes László.

A könyv a lélek orvossága, ami a mű és az olvasó személyes találkozását szolgálja. „Valóban arról van szó, hogy mindazt a tapasztalatot, amit a könyvek, az olvasás, az irodalom jótékony hatásáról felhalmozott az emberiség, egyszerre átfordították tudatosan alkalmazott módszerre, gyógyító céllal, szándékolt hatás kiváltására” – írja Bartos Éva. (Bartos, 1999:11)

A biblioterápiát sokféle céllal használják, az alapkritériumok, melyeknek minden esetben jelen kell lenniük, a következők:

- egy speciális kitűzött cél érdekében történik,
- tudatosan megtervezett, irányított folyamatról van szó,
- válogatott irodalmi anyagok olvastatása és megbeszélése.

A szépirodalmi művek befogadása a személyiség valamennyi területének aktív mozgósítását igényli. Az érzékelés, az észlelés elemi feltétel, de az emlékezet, az asszociációs készség, a reprodukív fantázia és az emóciók mozgósítása is nélkülözhetetlen a folyamatban.

A biblioterápia, művészterápia egyik ága a meseterápia. „A meseterápia azon a felismerésen alapul, hogy nincs olyan élethelyzet, amelynek ne lenne mesebeli párja.” (Boldizsár, 2010:21).

„Mesét mondani és mesét hallgatni az életben maradásért – ez a meseterápia egyik legfontosabb célja ma is. A mesét azért lehet olyan jól alkalmazni az élet minden területén – kiváltképp a gyógyításban és a felnőtté válás, valamint a felnőttkor útvesztőiben –, mert a történetek mindig valami olyan dologról szólnak, ami az élet működését, folyamatát veszélyezteti. Mondhatni: az egyensúly megbomlása alaphelyzetnek számít a mesékben, s a mese hősei nem csinálnak mást, minthogy megmutatják azokat az utakat, amelyek kivezetnek az adott vészhelyzetből vagy problémából. Persze a kivezető utak a valóságban mindig veszélyeket és kudarckokat rejtnek magukban, s nincs ez másképp a mesékben sem. A lényeg az, hogy a hős elinduljon, ne ijedjen meg a változás lehetőségétől, hiszen épp erre építheti további életét, méghozzá egy újabb, vélhetőleg magasabb fejlődési fokon. A mesék egyik áldásos hatása a terápiában épp az, hogy erőt adnak az első lépések megtételéhez, azaz kimozdítják a pácienszt a holtpontról.” (*Boldizsár*, 2010:XII.20.).

Az úton való elindulás sorsunk felvállalását jelenti.

Érdekesképpén nézzük meg, hogy a mesék, a történetek, az irodalom, később a könyvek gyógyító erejében való hitre milyen példákat találunk az elmúlt korokból.

A szavak erejébe vetett hit egyidős magával az emberrel. A szóbeliség korában a közös mesélés, a mítoszok, legendák, történetek elbeszélése, meghallgatása eszközként szolgált a lelki egyensúly fenntartásához. Amióta olvasnak az emberek, azóta tudják, hogy a könyvek hatással vannak a személyiségünkre, lelkünkre. Hangulatváltozásokat idéznek elő, katarzis élményt adnak, felszabadítanak, vagy mélyen elgondolkodtatnak. A könyveknek mindig is volt önségítő szerepük. Az első ilyen önségítő könyvnek a Bibliát tartjuk, hiszen egy bizonyos megközelítésből életvezetési tanácsok gyűjteménye, de a legkülönbözőbb lelki vívódásokra is választ kaphatunk belőle.

A könyvet Ozimandiasz egyiptomi király már Krisztus előtt gyógyszernek nevezte. Az ókori Théba könyvtárának bejáratí ajtaján a következő felirat volt olvasható: „A lélek szent helye.” Hasonló felirat fogadta az alexandriai könyvtár látogatóit is: Psyches Iatreion – a lélek orvossága. Apollón, az orvostudomány görög istene a költészet patrónusa is volt. A római orvosok is úgy találták, hogy a mesélés jót tesz a betegek lelkének. Platon ugyancsak felismerte, hogy az irodalom érzelmi és fizikai erőt ad. Arisztotelész az irodalom szent ereje kapcsán szolt az olvasás lélekre gyakorolt hatásáról. Kifejtette, hogy a muzsika, a költészet és a dráma tisztító hatása az, ami a „derű örömére” vezet.

A lelki egészségért való mesélésnek, olvasásnak nemcsak Európában voltak hagyományai, hanem a messzi Indiában is felfigyeltek rá. A lelki zavarok gyógyítására válogatott olvasmányanyaggal zajló, irányított meditációt alkalmaztak, amit tekinthetünk a biblioterápia, meseterápia legrégebbi példájának is.

A Közel-keleti országokban is az irodalom egyfajta lelki támasz szerepét töltötte be, ugyanakkor tájékoztatott, ismereteket közvetített, jó tanácsokkal szolgált és fegyelmezett, hozzájárult az egyén azonosságtudatának kialakulásához. Legismertebb példa erre Seherezádé, aki ezeregy éjszakán keresztül mesélt Sahriár királynak, egy megcsalt, bosszúra éhes férjnek, amíg annak lelkében le nem csillapodott a bosszúvágy, a féltékenység. Az Ezeregyéjszaka című mesegyűjtemény kerettörténete felfogható egy lelki beteg uralkodó mesékkel véghezvitt gyógyításaként.

Hazánkban évszázadokon keresztül szerves része volt a család és a faluközösség életének a közös mesélés, éneklés, történetmondás. Hasonlóan a világ többi részéhez, ennek fő szerepe – a szórakozás mellett – az volt, hogy szabályozza az emberi együttélés, a viselkedés normáit, lelkierőt, lelki támaszt és vigasztalást nyújtson.

A mese sajátosságaival megéri az emberi lelket, útmutatást ad a legbonyolultabb problémák megoldására is. Ezzel gyógyít, ezzel szolgálja a célt, az emberi lélek harmóniájának helyreállítását.

A mese mindig egy szebb, boldogabb jövőt tár a hallgató elé. A mesehősök nem másokat győznek le, hanem önmagukat és a bennük lévő rosszat. A mese célja, mondanivalója, hogy a nehézségeket nem lehet elkerülni, a jutalom, a gazdagság elnyerhető, csak küzdeni kell érte.

Ezt fontos feladatot vállalja magára a meséken keresztül a meseterápia. Boldizsár Ildikó meseterapeuta a meseterápiát a lélekgyógyászat homeopátiájának nevezi.

A Grimm fivérek és Andersen meséinek terápiás feldolgozása.

Szinte minden probléma kezelésére, megoldására találunk megfelelő mesét. A Holle anyó című Grimm mese azoknak ajánlható, akik megalázottságban élnek, magukra vannak utalva. A Holle anyó című mese jelkép az emberiség szótárában, a megalázottság jelképe.

Tapasztaljuk, hogy egyre több család hullik szét a mai világban, s egyre több lesz a magára utalt gyerek. Ezért fontos a magára utalt, minden problémát egyedül megoldó hős példája.

A mesében a szép és okos lánynak meg kell járnia a saját útját, mely egyben az egyensúly felé vezető út is. Az úton sokféle tanításban van része, mely a helyes személyiségjegyek kialakításában, kifejlesztésében segítenek (bátornak kell lenni, kitartónak, felelősséget kell érezni a teremtet viláért stb.) Mindezeket a tanításokat a mese hallgatója is érti, sőt magáévá is teheti.

„Élt egyszer egy öregasszony, annak volt két lánya, az egyik szép és szorgos, a másik csúnya és lusta. Az öreg sokkal jobban szerette a csúnya lustát, mert édes lánya volt. Minden munkát a másíknak kellett végeznie, ez volt a Hamupipőke a házban. Ott ült szegény napestig a kút mellett az úton és font és font, egyre csak font, míg csak a vér ki nem serkedt az ujjából.” (Grimm, 1961:61)

A szép és szorgos leány a mesében végig hű marad önmagához, képes a kemény munkára, ez meghozza a gyümölcsét, elnyeri méltó jutalmát. Habár jól érzi magát Holle anyónál, mégis haza kívánkozik.

A Hamupipőke című mese az egyik legnépszerűbb mese a Grimm fivérek mesegyűjteményéből. A történet gazdag és sokrétű. Hamupipőke élettörténetével minden gyerek azonosulni tud, hiszen ki ne érezné időnként, hogy idősebb testvéreivel vagy társaival összehasonlítva magát kicsi, s elnyomott helyzetben van. Melyik gyerek ne érezne keserű haragot, csalódottságot, amikor úgy érzi, hogy őt a szülei nem sokra tartják, a testvérét, testvéreit sokkal jobban szeretik. A mese azokról a gyötrelmekről megaláztatásokról szól, amelyet a testvérféltékenység okoz a gyerekeknek.

A kislány korán elveszti édesanyját, édesapja új asszonyt hoz a házhoz, aki gyerekeivel érkezik. Hamupipőke élete ezután gyökeresen megváltozik. A mostoha lányaival együtt gyötri, dolgoztatja a kislányt. A gyerekekben élő anyakép jó oldalát a régen meghalt édesanya, a negatív oldalt szélsőségesen eltúlozva a gonosz mostoha jeleníti meg. Minden kisgyerek hol a legcsodálatosabbnak, minden jó forrásának érzi édesanyját, aki enni-inni ad neki, szereti, kényezteti, megvédi minden bajtól, hol pedig nagyon haragszik rá, amikor nem teljesíti kívánságait.

A mostoha utolsó megpróbáltatásként, amikor Hamupipőke is szeretne elmenni testvéreivel a bálba, elé önti a hamuval összekevert magokat, s azzal bízza meg, hogy válogassa szét őket.

A mese megtanít bennünket arra, ha életünk mélypontján vagyunk, rendet kell tennünk magunk körül, szét kell választani az ocsút a hasznos magoktól. Ez a vállalkozás azonban reménytelen lenne segítő társak nélkül. „A mese azt üzeni hát minden Hamupipőkének, hogy a döntő pillanatok előtt nem szabad megtorpanni, végére kell járni a dolgoknak. Minden lábra illik egy topánka. (Boldizsár, 2004:41).

A Hófehérkében olyan mostohával találkozunk, aki gyerek nélkül kerül az új házasságba. A mostoha szép, de gonosz és féltékeny. Féltékeny Hófehérke szépségére, el akarja pusztítani a kislányt. Bettelheim szerint a mese tanítása az, hogy súlyos következményekkel jár a szülő és a gyerek narcizmusa. A szülő és a gyermek versengése elviselhetetlenné teszi az életet mindkettőjük számára. A gyerek szeretne megszabadulni a szülőtől, de ez az érzés büntudatot kelt benne, így megfordítja képzeletben a helyzetet, s úgy érzi, hogy a szülője szeretne megszabadulni tőle. A mese ugyanakkor a gyermek érési, felnőtté válásának folyamatát is bemutatja.

Hans Christian Andersen A vadhattyúk című meséjében ismét a gonosz mostoha alakjával találkozunk, aki megbontja az egyensúlyt a gyermekek életében. A tizenegy fiútestvért hattyúvá

változtatja, a kicsi királylányt pedig addig kínozza, míg elhagyja otthonát. Sok-sok megpróbáltatás, bolyongás után rátalál testvéreire, s megtudja, hogyan válthatná meg őket a varázslat alól. Csalánból tizenegy inget kell szőnie, de addig, míg az ingek el nem készülnek, egyetlen szót sem ejtethet ki a száján, mert a testvérei halálát okozza azzal.

A mese a női lélek tanulási folyamata, a szív és a szeretet próbatételének záradokútja, ugyanakkor közvetíti, hogy a nőknek az életben áldozatokat kell vállalni, hogy a rend, az egyensúly helyreálljon. Mindenünket odaadni, hallgatni és elmélyült figyelemmel a feladatra koncentrálni. (*Boldizsár, 2004:44*).

A fenyőfa című mese olyan élethelyzeteket tár elénk, amikor életünk mellékvágányra sodródott, rossz döntést hoztunk, vagy olyan dolog után vágyakoztunk, ami nem hozta meg a várt sikert. Csalódottak vagyunk, szeretnénk meg nem történtté tenni az eseményeket, visszavágyunk életünk egy korábbi szakaszába. Keserűségünket, csalódottságunkat, lehangoltságunkat kompenzálja azokkal az emlékekkel, amelyek ebben a levert állapotban vigasztalást nyújtanak. Rádöbbenünk arra, hogy mennyire elégedetlenek voltunk az akkori életünkkel, mindig másra, többre vágytunk.

A mese üzenete, mindenkor becsüljük meg azt az élethelyzetet, amelyben élünk. Ne a külsőségekben keressük az értéket, ne a csillogásra, a pompára vágyjunk. A pillanatnyi örömök hajszolása helyett arra összpontosítsunk, hogy harmonikus, kiegyensúlyozott, boldog életet éljünk. Figyeljünk, hallgassunk az idősebbekre, fogadjuk meg a tanácsaikat, becsüljük meg szeretetüket, barátságukat. Tanuljuk meg, hogy semmit nem kell, nem is szabad sürgetni, siettetni, mindennek eljön az ideje.

A rút kiskacsa meséből a kicsúfolt, háttérbe szorított gyerek erőt meríthet, visszanyerheti önbizalmát, de azt is meg kell tapasztalnia, hogy ehhez hit, elszántság és kitartás kell.

A mese főhősének születése pillanatától nehéz, keserves sorsa volt. Csalódást okozott édesanyjának, az egész baromfiudvar kicsúfolja, szörnyülködik rajta, és amikor szeretett édesanyja sem akarja többé látni, elhagyja otthonát. Vándorol, sehol sem fogadják be, senkitől sem kap szeretetet. Egy napon azonban, amikor megpillantja magát a tó víztükrében, rájön, hogy ugyanolyan gyönyörű hattyú, mint azok a madarak, akiket gyönyörködve, irigykedve bámult. „Boldog volt, nagyon boldog, de még sem fuvalkodott fel, mert a jó szív sohasem kevély. Arra gondolt, mennyit üldözték és csúfolták, most pedig mindenki a szépséges madarak legszebbikének mondja. Az orgonabokor ágai lehajoltak hozzá, megsimogatták; melegen, nyájasan sütött a tavaszi nap, s a fiatal hattyú szíve csordultig telt örömmel. Megrázta finom tollait, karcsú nyakát magasra emelte, s forró hálával mondta:

„Álmodni sem mertem volna ennyi boldogságról, amikor még rút kiskacsa voltam.” (*Andersen, 1959:119*).

A teáskanna, a gögös teáskanna, akit majd felvetett a büszkeség, mert finom porcelánból égették, mert hosszú csőre és széles füle volt; büszke volt külségeire, de a hibájáról, törött füléről soha nem beszélt: „Minek beszéljen hát az ember a hibáiról, mikor azt úgylis megteszik helyette mások?” (*Andersen, 1959:144*).

Ismerni a „másokat”, akik örülnek mások hibájának, mint mi emberek oly sokan. Büszke volt olyan tulajdonságára, amely másoknak nem lehetett: csőre volt. Mindez elbizakodottá, rátartivá tette, de a sors megbüntette: eltörött. Már nem volt rá szükség, félreállították – mint az életben, hányszor félreállítanak valakit, mert nincs szükség rá, elfelejtik mindazt a jót, amit tett.

A kannának azonban ekkor kezdődik az igazi élete: „Mert a világon mindenki máshová ér el, mint ahová elindult.” (*Andersen, 1959:145*) – bölcselkedik a kanna. Ettől a pillanattól kezdve megváltozik az élete, vele együtt gondolkodásmódja is. Hagymát ültettek bele: „Az enyém lett, szívemmé vált – addig nem volt szívem!” (*Andersen, 1959:145*) Boldog volt, hogy a hagyma „bölcsője” lehetett, használni tudott, óvott, védett, féltett „másokat”, s ez volt boldogságának oka. Önös érdekei háttérbe szorultak, már nem önmaga volt a fontos, hanem az, hogy másoknak

tudja áldozni életét! Nem törődött hálával, dicsérettel, örült a „virág”, általa létrehozott szépségnek, akit már sajnálnak: „Jobb cserepet érdemelne!”

A sorscsapások nem fejeződnek be, eltörték a teáskannát, a virág szebb cserépbe került. Még ez is örömet okozott neki, vigasztalta, hogy „boldogult” a virág, ő pedig tört cserépként a szeméten hevert. Milyen emberi gondolatokat tartalmaz a kanna, s egyben a mese utolsó mondata: mindenem elveszthet, „De az emlékeimet nem veheti el tőlem senki.” (Andersen, 1959:145).

Láthatjuk, hogy a mesék mentálhigiénés funkciót is betöltenek mindamelett, hogy élményhez, az alkotás élvezetéhez is juttatják a mesék hallgatóit. A mesében az a jó, hogy mindenkiben olyan hatást fejt ki, amire az aktuális élethelyzetében szüksége van. A mesék segítő társaink, de a bennük rejlő útmutatást mindenkinek magának kell felfedeznie.

A mese, az irodalom egész életünkben elkísér, nevel bennünket. Segít életünk problémáinak megoldásában, az emberi együttélés nehézségeinek leküzdésében.

Irodalomjegyzék

Andersen, Hans Christian (1959): *Mesék*. Nasza Księgarnia, Warszawa, p. 149.

Bartos Éva (1999): *Segített a könyv, a mese : vallomások életről, irodalomról, olvasásról*. Magyar Olvasástársaság, Budapest, p. 200 – ISBN 963-03-9509-6.

Bettelheim, Bruno (1988): *A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek*. Gondolat, Budapest, p. 476 – ISBN 963-282-048-7.

Boldizsár Ildikó (2004): *Mese poétika : írások mesékről, gyerekekről, könyvekről*. Akadémiai, Budapest, p. 312 – ISBN 963-05-8178-7.

Boldizsár Ildikó (2010): *Meseterápia : mesék a gyógyításban és a mindennapokban*. [elektronikus dok. (.epub)], Magvető, Budapest – ISBN 978-963-14-2881-0.

Grimm, Jacob (1961): *Mesék*. Móra, Budapest.

Gyökössi Endre (1993): *Életápolás : vallás- és családlélektani esszék és tanulmányok*. Kálvin, Budapest, p. 227 – ISBN 963-300-541-8

Kertész Péter (1990): Peresztrojka-neurózis. *Magyar Nemzet*, LIII. évf., 67. sz., 1990. március 21., p. 1. – URL: <https://bit.ly/38MvE1f> (2022. 04. 11.).